

## Chambre des Représentants

## Kamer der Volksvertegenwoordigers

25 JUIN 1952.

25 JUNI 1952.

### PROJET DE LOI

modifiant les lois sur l'enseignement moyen  
coordonnées par l'arrêté du Régent du  
31 décembre 1949.

### WETSONTWERP

tot wijziging van de wetten op het middelbaar  
onderwijs gecoördineerd bij besluit van de Regent  
van 31 December 1949.

#### I. — AMENDEMENTS

PRESENTES PAR M. BRACOPS.

#### I. — AMENDEMENTEN

VOORGESTELD DOOR DE HEER BRACOPS.

#### Article premier.

1. — A la 3<sup>me</sup> ligne du 2<sup>me</sup> alinéa, substituer au mot :  
« gouvernement » le mot : « Etat ».

#### JUSTIFICATION.

Le Ministre a repris le texte existant. Mais les écoles ne dépendent pas du Gouvernement, mais de l'Etat, tout comme les écoles communales ne dépendent pas du Collège des Bourgmestre et Echevins, ni les écoles provinciales du gouverneur et de la députation permanente.

2. — Supprimer le 3<sup>me</sup> alinéa de l'article 1<sup>er</sup> bis.

#### JUSTIFICATION.

1) Au moment où cet amendement est introduit, la Commission Mixte de l'enseignement moyen n'a pas encore d'existence légale.

2) Cet alinéa va à l'encontre des vœux unanimes de l'enseignement libre et de l'enseignement de l'Etat. En effet, la Commission mixte temporaire de l'enseignement moyen créée par le Ministre de l'Instruction publique et dont les membres furent désignés par la Fédération nationale de l'enseignement moyen catholique et par le Ministre de l'Instruction publique, a émis un avis dans ce sens, avis auquel nous renvoyons (page 22 du document parlementaire n° 477).

#### Art. 1<sup>ter</sup>.

3. — Remplacer le 1<sup>er</sup> alinéa de l'article 1<sup>ter</sup> par ce qui suit :

« Le Roi fixe, par arrêté délibéré en Conseil des Ministres, le chiffre de la population scolaire pour l'octroi de subventions aux établissements et aux sections d'établissements ».

Voir :

448 : Projet de loi.  
496 : Rapport.  
506 : Amendements.

#### Eerste artikel.

1. — Op de 4<sup>de</sup> regel van het 2<sup>de</sup> lid, het woord :  
« Regering » vervangen door het woord : « Staat ».

#### VERANTWOORDING.

De Minister heeft de bestaande tekst overgenomen. De scholen hangen echter niet af van de Regering, maar wel van de Staat; de gemeentescholen hangen evenmin af van het College van Burgemeester en Schepenen, noch de provinciale scholen van de gouverneur en de bestendige deputatie.

2. — Het 3<sup>de</sup> lid van artikel 1bis weglaten.

#### VERANTWOORDING.

1) Op het ogenblik dat dit amendement wordt ingediend, heeft de Gemengde Commissie voor het middelbaar onderwijs nog geen wettelijk bestaan.

2) Dat lid is in strijd met de eenparige wensen van het vrij onderwijs en van het Rijksonderwijs. Inderdaad, de tijdelijke Gemengde Commissie voor het middelbaar onderwijs, opgericht door de Minister van Openbaar Onderwijs, en waarvan de leden werden aangeduid door Nationaal Verbond van het katholiek middelbaar onderwijs en door de Minister van Openbaar Onderwijs, heeft in die zin een advies verstrekt, waarnaar wij verwijzen (Blz. 22 van het parlementair stuk n° 477).

#### Art. 1<sup>ter</sup>.

3. — Het 1<sup>ste</sup> lid van artikel 1<sup>ter</sup> vervangen door wat volgt :

« De Koning bepaalt, bij een in Ministerraad overlegd besluit, het schoolbevolkingscijfer voor het verlenen van toelagen aan de bijzondere en aan de door provinciën of ».

Zie :

448 : Wetsontwerp.  
496 : Verslag.  
506 : Amendementen.

sements privés ou organisés par les provinces et les communes, et pour la création et l'ouverture effective d'établissements ou sections d'établissements de l'Etat. »

4. — Compléter le 2<sup>me</sup> alinéa de l'article 1<sup>er</sup> ter par ce qui suit :

« Le chiffre fixé pour les établissements comportant un internat sera celui des agglomérations comptant plus de 50.000 habitants. »

5. — Supprimer le 3<sup>me</sup> alinéa de l'article 1<sup>er</sup> ter.

#### JUSTIFICATION.

1<sup>er</sup> alinéa : la justification se trouve tout entière dans l'avis unanime de la Commission mixte temporaire de l'Enseignement moyen (document n° 477, page 24, IV : Population scolaire).

Alinéa 2 : semble s'inspirer des conclusions unanimes de la dite Commission Mixte. Mais M. le Ministre de l'Instruction publique passe sous silence un des éléments qui peuvent déterminer la fixation de ce chiffre. Là où la Commission Mixte dit : « La détermination des chiffres minima de population scolaire aura des répercussions très importantes tant dans l'enseignement de l'Etat que dans l'enseignement catholique. En effet, ces minima devraient tenir compte entre autres éléments, de la densité de la population de la région, des possibilités des moyens de transports, de l'existence d'internats et du nombre de sections dans un même établissement. »

L'enseignement de l'Etat compte 19 pensionnats sur 260 établissements. L'enseignement moyen catholique compte environ 60 % d'internats. Comme le nombre d'internes n'est pas en fonction de la population d'une région ou d'une agglomération, il faut prévoir un régime spécial pour les internats.

Alinéa 3 : Les membres représentant l'enseignement libre n'ont pas à émettre un avis sur la création d'une école de l'Etat. Les membres de l'enseignement officiel n'ont pas à émettre un avis sur la subvention d'une école libre ou d'une école provinciale ou communale d'enseignement moyen. L'un et l'autre doivent être régis par la loi et s'appliquer automatiquement d'après les critères établis par la loi.

6. — A l'article 1<sup>er</sup> quater, remplacer le 2<sup>me</sup> alinéa par ce qui suit :

« Pour le calcul de l'ancienneté, il est tenu compte : pour le personnel enseignant de l'Etat, des services dans l'enseignement officiel (Etat, communes, provinces); pour le personnel enseignant des établissements provinciaux et communaux subventionnés par l'Etat, des services prestés dans l'enseignement officiel (Etat, communes, provinces); pour le personnel enseignant dans les établissements d'enseignement moyen privé, des services dans l'enseignement moyen subventionné, depuis la date de l'acquisition du diplôme requis pour la fonction exercée dans l'enseignement moyen. »

#### JUSTIFICATION.

Pour le calcul de l'ancienneté, les communes et les provinces admettent les services prestés dans l'enseignement officiel; pour l'Etat, les services dans l'enseignement moyen des communes et des provinces entrent en ligne de compte; il n'est que juste que pour le calcul de l'ancienneté l'enseignement moyen libre ne soit pas mieux traité que l'enseignement de l'Etat.

#### Art. 3.

Supprimer cet article.

#### JUSTIFICATION.

L'article 8 des lois coordonnées sur l'enseignement moyen s'applique uniquement à l'enseignement de l'Etat. La proposition du Ministre de l'Instruction publique vise à obliger les provinces et les communes à

gemeenten tot stand gebrachte inrichtingen of afdelingen, en voor de oprichting en de werkelijke opening van rijks-inrichtingen of afdelingen ».

4. — Het 2<sup>de</sup> lid van artikel 1ter aanvullen als volgt :

« Het cijfer, bepaald voor de inrichtingen die een internaat omvatten, is dat van de agglomeraties met meer dan 50.000 inwoners. »

5. — Het 3<sup>de</sup> lid van artikel 1ter weglaten.

#### VERANTWOORDING.

1<sup>ste</sup> lid : De verantwoording ligt geheel in het eenparig advies van de tijdelijke Gemengde Commissie voor het middelbaar Onderwijs (Stuk n° 447, blz. 24, IV : Schoolbevolking).

2<sup>de</sup> lid schijnt ingegeven door de eenparige besluiten van vermelde Gemengde Commissie. De heer Minister van Openbaar Onderwijs bewaart echter het stilzwijgen over een van de bestanddelen die de vaststelling van dat cijfer kunnen bepalen. De Gemengde Commissie verklaart inderdaad : « De vaststelling van de minima-cijfers der schoolbevolking zal een zeer belangrijke weerslag hebben, zowel op het R. M. O. als op het K. M. O. Deze minima zouden, inderdaad, naast andere elementen, moeten rekening houden met de dichtheid van de bevolking der streek, met de verplaatsingsmogelijkheden, met het bestaan van internaten en met het aantal afdelingen in eenzelfde inrichting. »

Het Rijksonderwijs telt 19 pensionaten op 260 inrichtingen. Het katholiek middelbaar onderwijs telt ongeveer 60 % internaten. Vermits het aantal internaten niet evenredig is met de bevolking van een streek of van een agglomeratie, moet een speciaal regime voor de internaten worden bepaald.

3<sup>de</sup> lid : De leden die het vrij onderwijs vertegenwoordigen hebben geen advies uit te brengen over de oprichting van een Rijksschool. De leden van het officieel onderwijs hebben geen advies uit te brengen over de subsidiering van een vrije, een provinciale of een gemeentelijke school voor middelbaar onderwijs. Het ene zowel als het andere moet door de wet geregeld worden en automatisch toegepast worden volgens de door de wet bepaalde criteria.

6. — Onder artikel 1quater het 2<sup>e</sup> lid vervangen door hetgeen volgt :

Bij het berekenen der ancienniteit wordt rekening gehouden : voor de leden van het onderwijzend personeel van de Staat, met de diensten in het officieel onderwijs (Staat, gemeenten, provinciën); voor het onderwijzend personeel der provinciale en gemeentelijke, met Staatstoelagen begiftigde inrichtingen, met de diensten in het officieel onderwijs (Staat, gemeenten, provinciën) verricht; voor het onderwijzend personeel bij de inrichtingen van het privaatschool middelbaar onderwijs, met de diensten bij het met Staatstoelagen begiftigd middelbaar onderwijs, sedert de datum van het verwerven van het diploma dat vereist is voor het in het middelbaar onderwijs waargenomen ambt.

#### VERANTWOORDING.

Bij het berekenen van de ancienniteit nemen de gemeenten en provinciën de bij het officieel onderwijs verrichte diensten in aanmerking; bij de Staat komen de diensten bij het middelbaar onderwijs der gemeenten en provinciën in aanmerking; het is maar billijk dat bij de berekening van de ancienniteit het vrij middelbaar onderwijs niet beter behandeld wordt dan het Rijksmiddelbaar onderwijs.

#### Art. 3.

Dit artikel weglaten.

#### VERANTWOORDING.

Artikel 8 der samengeordende wetten op het Middelbaar Onderwijs is slechts toepasselijk op het Rijksmiddelbaar Onderwijs. Het voorstel van de Minister van Openbaar Onderwijs strekt er toe de provinciën

inscrire l'enseignement de la religion à leur programme. Il devrait, dès lors, imposer cet article à tout l'enseignement moyen y compris l'enseignement libre. Mais on s'imagine difficilement que les établissements d'enseignement moyen libre doivent inscrire à leur programme la morale non confessionnelle. Pourquoi donc n'accepte-t-il pas que les communes et les provinces puissent admettre ou rejeter l'enseignement de la religion dans les écoles qui dépendent d'eux, comme dans le passé ?

#### Art. 3bis.

Après l'article 3, ajouter un article 3bis conçu comme suit :

*Insérer entre le premier et de deuxième alinéas de l'article 11 des lois coordonnées un paragraphe conçu comme suit :*

*« Deux tiers au moins de ce personnel sera recruté parmi les anciens élèves de l'enseignement moyen ou normal officiel. »*

#### JUSTIFICATION.

Les membres de la Commission temporaire appartenant à l'Etat ont émis un vœu auquel nous renvoyons (cfr. document parlementaire n° 477, p. 20).

Les représentants de la Fédération Nationale de l'Enseignement Moyen Catholique constatent le caractère positif de tolérance mutuelle que leurs collègues de l'E. M. E. donnent à leur enseignement, enregistrent avec plaisir leur déclaration touchant leur réprobation pour toute mesure d'exclusion à l'égard des diplômés issus de l'Enseignement Moyen Catholique; croient que des professeurs porteurs des diplômes universitaires requis, après avoir fait leurs études moyennes dans un établissement de l'Etat, sont capables d'enseigner dans l'enseignement catholique pourvu qu'ils en admettent et en respectent le caractère spécifique et s'y conforment ? Ils croient également que des professeurs, porteurs des diplômes universitaires requis, issus de l'enseignement moyen catholique, sont capables de se conformer au climat de neutralité propre à l'enseignement moyen de l'Etat et aux règles de conduite qui en découlent : « ils estiment pourtant que les anciens élèves de l'enseignement moyen de l'Etat trouveront en plus grand nombre des places dans l'enseignement moyen catholique et il leur paraît dès lors normal que, toute exclusive mise à part, les anciens élèves de l'Enseignement moyen de l'Etat trouvent dans les établissements de celui-ci un plus grand nombre de places ».

Sans faire nôtre tout ce qui précède et tout en étant attachés au principe des diplômes officiels pour l'enseignement officiel, nous pensons que l'adoption par la Chambre de cet amendement constituerait un maximum de garantie pour l'enseignement moyen organisé par les pouvoirs publics.

#### Art. 3ter.

Ajouter un article 3ter libellé comme suit :

A l'article 26 des lois coordonnées modifier l'alinéa 2 comme suit :

*« Là où le besoin se fait sentir, il pourra être annexé aux établissements d'enseignement moyen une section préparatoire dans laquelle sont enseignées les matières attribuées aux écoles primaires, ainsi qu'une section gardienne dont les activités pédagogiques sont déterminées par le Roi. »*

#### JUSTIFICATION.

L'article 2 des lois coordonnées subissant des changements, il est nécessaire de spécifier que le terme « école moyenne de l'Etat » mentionné à l'article 26 visait deux espèces d'écoles moyennes spécifiées à l'article 2 des lois coordonnées, les écoles moyennes inférieures aussi bien que les écoles moyennes supérieures ou athénées.

En ce qui concerne les sections gardiennes, leur création s'avère souvent nécessaire dans certaines communes ou régions. Pour mettre fin à une longue discussion concernant le droit juridique de l'Etat à créer des classes gardiennes, il est souhaitable de l'inscrire dans la loi.

en de gemeenten te verplichten het godsdienstondericht in hun leerplan op te nemen. Dienvolgens dient hij dit artikel aan geheel het middelbaar onderwijs, het vrij onderwijs inbegrepen, op te leggen. Men zou zich moeilijk kunnen inbeelden dat de vrije middelbare onderwijsinrichtingen op hun leerplan de niet confessionele zedenleer moeten opnemen. Waarom aanvaardt hij niet dat de gemeenten en de provinciën, zoals voorheen, het godsdienstondericht zouden kunnen aannemen of verwerpen voor de scholen welke er van afhangen ?

#### Art. 3bis.

Na artikel 3 een artikel 3bis toevoegen, dat luidt als volgt :

*Tussen het eerste en het tweede lid van artikel 11 der samengeordende wetten wordt een paragraaf ingelast, die luidt als volgt :*

*« Ten minste twee derde van dit personeel worden aangeworven onder de oudleerlingen van het officieel middelbaar of normaal onderwijs. »*

#### VERANTWOORDING.

De afgevaardigden van de Staat in de Tijdelijke Commissie hebben een wens te kennen gegeven, waarnaar wij verwijzen (zie Parl. Stuk n° 477, blz. 20).

De vertegenwoordigers van het Nationaal Verbond van het Katholiek Middelbaar Onderwijs « constateren het positief karakter van wederzijdse verdraagzaamheid, waarvan hun collega's van het R. M. O. ten opzichte van hun onderwijstak blijk geven; nemen met voldoening kennis van de verklaring waarin zij elke uitsluitingsmaatregel ten opzichte van de gediplomeerden uit het vrij middelbaar onderwijs afkeuren; zijn van oordeel dat leraars, die in bezit zijn van de vereiste universitaire diploma's en die hun middelbare studien in een Rijksinrichting voltrokken hebben, in het Katholiek Middelbaar Onderwijs onderricht mogen geven, op voorwaarde dat zij het specifiek karakter er van aanvaarden en eerbiedigen en zij zich er naar voegen. Zij menen eveneens dat leraars, houder van de vereiste universitaire diploma's en komend uit het V. M. O. in staat zijn zich te voegen naar het klimaat van « neutraliteit » eigen aan het R. M. O. en zich dienovereenkomstig te gedragen. Zij zijn nochtans van oordeel dat de Oudleerlingen van het K. M. O. grotere toekomstmogelijkheden zullen hebben in het K. M. O. en het komt hun derhalve als normaal voor, ieder exclusieve echter ter zijde gelaten, dat in de instellingen van het R. M. O. deze oudleerlingen ook het sterkst vertegenwoordigd wezen. »

Zonder alles wat voorafgaat bij te treden en hoewel wij gehecht blijven aan het beginsel « officiële diploma's voor het officieel onderwijs », menen wij dat de aanneming van dit amendement door de Kamer een minimumwaarborg vormt voor het door de openbare besturen ingericht middelbaar onderwijs.

#### Art. 3ter.

Een artikel 3ter toevoegen, dat luidt als volgt :

In artikel 26 van de samengeordende wetten, lid 2 wijzigen als volgt :

*« Waar het nodig mocht blijken, kan aan de middelbare onderwijsinrichtingen een voorbereidende afdeling toegevoegd worden, waarin de leerstof van de lagere scholen wordt onderwezen, alsmede een bewaarschoolafdeling waarvan de opvoedkundige werkzaamheden door de Koning worden bepaald. »*

#### VERANTWOORDING.

Daar artikel 2 van de samengeordende wetten wijzigingen ondergaat, is het nodig nader te bepalen dat de woorden « middelbare school » van de Staat, welke in artikel 26 voorkwamen, twee soorten van scholen betreffen, die vermeld worden in artikel 2 : zowel de lagere middelbare scholen als de hogere middelbare scholen of athenea.

Wat de bewaarschoolafdelingen betreft, blijkt de oprichting er van dikwijls nodig te zijn in sommige gemeenten of gewesten. Om een lange bespreking af te sluiten omtrent de juridische bevoegdheid van de Staat om bewaarschoolklassen in te richten, is wenselijk, bedoeld recht van de Staat in de wet in te schrijven.

## Art. 4.

Ajouter in fine ce qui suit :

1. — *Il est ajouté à l'alinéa 2 de l'article 32 des lois coordonnées ce qui suit :*

*« Sa compétence dans ces matières se limite aux établissements de l'Etat, des provinces et des communes. »*

2. — *Il est ajouté à l'article 32 des lois coordonnées un alinéa 3 libellé comme suit :*

*« Le gouvernement peut, sur avis conforme du Conseil de perfectionnement, dispenser temporairement ou définitivement des conditions de nationalité, de diplôme, d'examen ou de certificat prescrits par le présent article. La compétence du Conseil de perfectionnement dans ces domaines s'étend aux enseignements moyen de l'Etat, des communes, des provinces et de l'enseignement moyen libre subventionné. »*

## JUSTIFICATION.

La Commission mixte temporaire avait unanimement proposé à M. le Ministre, pour les dispenses de diplômes, une procédure intéressante, garantissant l'application des mêmes normes à l'enseignement libre comme à l'enseignement officiel. Le Ministre de l'Instruction publique n'a pas voulu l'accepter. Il nous semble dès lors que le Conseil de perfectionnement, vu sa longue expérience, soit seul habilité à donner un avis conforme dans la matière.

## Art. 11.

1. — Supprimer l'alinéa 2 de l'article 32.

## JUSTIFICATION.

Les établissements ou sections d'établissements qui ne comportent pas le nombre d'années prévues à l'article 7bis, auront le temps de se réorganiser avant l'application de la présente loi, c'est-à-dire avant le 1<sup>er</sup> septembre 1954.

2. — Compléter le 2<sup>o</sup> (au 8<sup>me</sup> alinéa) de l'article 32 par ce qui suit :

*« qu'ils se conforment pour tous leurs élèves, aux prescriptions de la loi du 14 juillet 1932... »*

## JUSTIFICATION.

Trop d'établissements d'enseignement libre admettent à côté d'élèves réguliers, des élèves qui, en raison des lois linguistiques, ne pourront jamais obtenir l'homologation ou l'agrégation de leurs certificats. De telles pratiques sont inadmissibles et pratiquement incontrôlables pendant la durée des études.

3. — Modifier l'alinéa 1<sup>er</sup> du § 1<sup>er</sup> de l'article 33 comme suit :

*« Les subventions ne sont accordées aux établissements visés par l'article 7bis, 1<sup>o</sup> et 3<sup>o</sup>, que si, au terme de l'année précédant l'exercice budgétaire sur lequel la subvention doit être imputée, la plupart des élèves qui ont parcouru le cycle complet d'études moyennes dans ces établissements, obtiennent, pour chaque section, l'homologation ou l'agrégation de leur certificat. »*

4. — Supprimer l'alinéa 2 du § 1<sup>er</sup> de l'article 33.

## JUSTIFICATION.

Il ne se conçoit pas qu'un établissement d'enseignement moyen puisse bénéficier des subventions de l'Etat, si la majorité des élèves ayant fait

## Art. 4.

In fine toevoegen wat volgt :

1. — *Aan het tweede lid van artikel 32 van de samen-geordende wetten worden de volgende woorden toegevoegd :*

*« Zijn bevoegdheid in deze zaken is beperkt tot de in-richtingen van de Staat, de provinciën en de gemeenten. »*

2. — *Aan artikel 32 van de samengeordende wetten wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt :*

*« Op eensluitend advies van de Verbeteringsraad, kan de Regering tijdelijke of definitieve vrijstelling verlenen van de bij dit artikel bepaalde voorwaarden van nationa-liteit, diploma, examen of getuigschrift. De bevoegdheid van de Verbeteringsraad in deze zaken strekt zich uit tot het middelbaar onderwijs van de Staat, de gemeenten, de provinciën en tot het vrij gesubsidieerd middelbaar onder-wijs. »*

## VERANTWOORDING.

De tijdelijke Gemengde Commissie had eenparig aan de heer Minister voor de vrijstellingen van diploma een belangwekkende procedure voorgesteld, waarbij de toepassing van dezelfde maatstaven gewaarborgd was voor het vrij en het officieel onderwijs. De Minister van Openbaar Onderwijs heeft ze niet willen aanvaarden. Het lijkt ons dan ook dat de Verbeteringsraad alleen bevoegd is, wegens zijn jarenlange ondervinding, om een eensluitend advies ter zake uit te brengen.

## Art. 11.

1. — Lid 2 van artikel 32 weglaten.

## VERANTWOORDING.

De inrichtingen of afdelingen van inrichtingen die niet het in arti-kel 7bis vereiste aantal studiejaar omvatten, zullen de tijd hebben om zich vóór de toepassing van deze wet, zegge vóór 1 September 1954, herin te richten.

2. — Het 2<sup>o</sup> (in het 8<sup>de</sup> lid) van artikel 32 aanvullen als volgt :

*« zij zich voor al hun leerlingen gedragen naar de voorschriften van de wet van 14 Juli 1932 ».*

## VERANTWOORDING.

Er zijn al te veel inrichtingen van het vrij onderwijs die, naast regelmatige leerlingen, leerlingen toelaten die, wegens de taalwetten, nooit de homologatie of de aanvaarding van hun getuigschriften zullen kunnen bekomen. Dergelijke praktijken zijn onaanvaardbaar en prac-tisch oncontroleerbaar tijdens de duur van de studiën.

3. — Het 1<sup>ste</sup> lid van § 1 van artikel 33 wijzigen als volgt :

*« Aan de in artikel 7bis, 1<sup>o</sup> en 3<sup>o</sup>, bedoelde inrichtingen worden de toelagen slechts verleend indien, bij het einde van het schooljaar dat het begrotingsdienstjaar waarop de toelage moet worden aangerekend voorafgaat, de meeste leerlingen die de volledige cyclus van middelbare studiën in die inrichtingen hebben doorlopen, voor iedere afdeling de homologatie of de aanvaarding van hun ge-tuigschrift bekomen. »*

4. — Het 2<sup>de</sup> lid van § 1 van artikel 33 weglaten.

## VERANTWOORDING.

Het gaat niet op dat een inrichting voor middelbaar onderwijs het voordeel kan genieten van de Staatstoelagen, indien de meerderheid van

des études régulières et complètes dans cet établissement n'obtiennent pas des Jurys d'homologation ou d'agrément la consécration de la valeur de ces études.

Le chiffre de population scolaire que le Roi fixera, par arrêté délibéré en Conseil des Ministres, pour la subvention aux établissements d'enseignement moyen libre, devra être ridiculement bas pour ne pas permettre à cet établissement de soumettre un seul certificat d'études moyennes complètes.

5. — Modifier l'alinéa 1<sup>er</sup> du § 2 de l'article 33 comme suit :

*« que pour chacune des sections la majorité de leurs anciens élèves qui terminent le cycle complet d'études moyennes voient leurs certificats dûment homologués ou agréés au vu des certificats complémentaires qu'ils délivrent à la fin du cycle inférieur. »*

#### JUSTIFICATION.

L'établissement visé à l'article 7bis, 2°, dont la plupart des certificats complémentaires seraient écartés par ces Jurys, est-il digne de bénéficier des subventions de l'Etat?

6. — Supprimer le 2° du § 2 de l'article 33.

#### JUSTIFICATION.

La Commission mixte temporaire a admis à l'unanimité que chaque enseignement aurait son inspection propre.

7. — Compléter le 3° du § 2 de l'article 33 par ce qui suit :

*« ... à la fin de la troisième année d'études et pour chacune des sections »*

8. — Supprimer le § 3 de l'article 33.

#### JUSTIFICATION.

Voir la justification de la suppression de l'alinéa 2 de l'article 32.

9. — Modifier le § 1<sup>er</sup> de l'article 34 comme suit :

*« Les membres du personnel enseignant des établissements d'enseignement moyen libre visés à l'article 7bis, 1° et 3°, doivent posséder les mêmes titres de capacité requis du personnel enseignant des athénées royaux. »*

*» Les membres du personnel enseignant des établissements d'enseignement moyen libre visés à l'article 7bis, 2°, doivent posséder les mêmes titres de capacité requis du personnel enseignant des écoles moyennes. »*

10. — Modifier le § 2 de l'article 34 comme suit :

*« Les établissements qui se trouvent dans l'impossibilité d'engager des candidats porteurs des titres de capacités visés au § premier, peuvent toutefois en engager d'autres pour une année scolaire au plus, sur avis conforme du Conseil de perfectionnement de l'Enseignement moyen. »*

*» La présence dans un établissement d'enseignement moyen libre de membres du personnel non porteurs du titre de capacité requis entraînera une diminution des subventions calculées pour un groupe de 25 élèves par membre. »*

de leerlingen die regelmatige en volledige studiën in die inrichting hebben gedaan, van de homoiogatie- of aanvaardingscommissies niet de bekrachtiging van de waarde van die studiën verkrijgen.

Het cijfer van de schoolbevolking dat de Koning zal bepalen door een in Ministerraad overlegd besluit, voor de toelage aan de inrichtingen van het vrij middelbaar onderwijs, zal bespottelijk laag moeten zijn om die inrichting niet in staat te stellen één enkel getuigschrift van volledige middelbare studiën voor te leggen.

5. — Het 1<sup>ste</sup> lid van § 2 van artikel 33 wijzigen als volgt :

*« dat, in iedere afdeling, voor de meerderheid van de oud-leerlingen die de volledige cyclus van middelbare studiën beëindigen, hun getuigschriften behoorlijk gehomologeerd of aanvaard worden op grond van de aanvullende getuigschriften die zij afleveren op het einde van de lagere cyclus. »*

#### VERANTWOORDING.

Is de inrichting bedoeld in artikel 7bis, 2°, waarvan de meeste aanvullende getuigschriften door die commissies zouden geweerd worden, waardig om de toelagen van de Staat te genieten?

6. — Het 2° van het § 2 van artikel 33 weglaten.

#### VERANTWOORDING.

De tijdelijke Gemengde Commissie heeft eenparig aanvaard dat elk onderwijs zijn eigen inspectie zou hebben.

7. — Het 3° van het § 2 van dit artikel 33 aanvullen door wat volgt :

*« ... bij het einde van het derde studiejaar en voor elke afdeling... »*

8. — Het § 3 van dit artikel 33 weglaten.

#### VERANTWOORDING.

Zie de verantwoording voor het weglaten van het 2<sup>de</sup> lid van artikel 32.

9. — Het 1<sup>ste</sup> § van artikel 34 wijzigen als volgt :

*« De leden van het onderwijzend personeel van de inrichtingen voor vrij middelbaar onderwijs bedoeld in artikel 7bis, 1° en 3°, moeten dezelfde bewijzen van bekwaamheid bezitten als vereist voor het onderwijzend personeel der koninklijke athenea. »*

*» De leden van het onderwijzend personeel van de inrichtingen voor vrij middelbaar onderwijs bedoeld in artikel 7bis, 2°, moeten dezelfde bewijzen van bekwaamheid bezitten als deze vereist voor het onderwijzend personeel der middelbare scholen. »*

10. — § 2 van artikel 34 wijzigen als volgt :

*« De inrichtingen welke in de onmogelijkheid verkeren kandidaten die houder zijn van de in § 1 bedoelde bewijzen van bekwaamheid in dienst te nemen, kunnen echter voor ten hoogste één schooljaar andere kandidaten in dienst nemen, op eensluidend advies van de Verbeteringsraad voor het middelbaar Onderwijs. »*

*» De aanwezigheid in een inrichting van het vrij middelbaar onderwijs van personeelsleden die geen houders zijn van het vereiste bekwaamheidsbewijs, brengt een vermindering der toelagen mede, berekend voor een groep van 25 leerlingen per personeelslid. »*

## JUSTIFICATION.

Une telle mesure ne peut être que salutaire : l'enseignement restera assuré; le directeur de l'établissement n'a aucun avantage à limiter ses recherches pour trouver un professeur qualifié.

## 11. — Supprimer le § 2 de l'article 35.

## JUSTIFICATION.

Il est inutile de joindre aux dispenses des diplômes accordées par le paragraphe premier du présent article, une nouvelle dispense en opposition flagrante avec l'article 34, paragraphe premier, et en méconnaissance des dispositions concernant le régime linguistique appliquées au personnel dûment qualifié de l'enseignement moyen.

## 12. — Modifier comme suit l'article 36 :

« Le Roi peut, sur avis conforme du Conseil de perfectionnement de l'Enseignement moyen, dispenser temporairement ou définitivement des conditions de nationalité, de diplôme, d'examen ou de certificat prescrites par l'article 34. »

## JUSTIFICATION.

Si l'absence de professeurs dûment qualifiés pour certains cours persiste, le Conseil de perfectionnement de l'Enseignement Moyen qui est le meilleur juge en cette matière, peut, par la dispense, régulariser certaines situations difficiles.

## 13. — Supprimer le § 2 de l'article 38.

## JUSTIFICATION.

Voir la justification à l'amendement de l'article 32, alinéa 2.

## 14. — Modifier comme suit l'alinéa 2 de l'article 41 :

« Le montant de ce crédit ne peut dépasser 55 % du montant global des crédits prévus au budget de l'Instruction publique pour couvrir les traitements et indemnités du personnel de l'enseignement moyen de l'Etat. »

## JUSTIFICATION.

Le Ministre de l'Instruction publique, dans le commentaire, écrit à la page 8 que ce nouveau projet établit un rapport entre les dépenses de l'enseignement moyen de l'Etat et de l'enseignement privé correspondant, et attire l'attention sur la loi accordant des subventions aux universités libres et s'inspirant de ce même principe. Toutefois ce projet de loi introduit une nouveauté non contenue dans la loi sur les subventions aux universités : le rapport du nombre des élèves. En tenant compte de plusieurs faits, entre autres que l'enseignement moyen catholique désire garder parmi ses professeurs une forte majorité de prêtres et de religieux dont tous vivent en communauté, que le projet de loi, à l'article 37, prévoit la rétribution annuelle scolaire dans beaucoup de cas, le pourcentage fixé permet à l'enseignement moyen libre l'exécution des tâches qu'il se propose.

15. — A l'alinéa 2 de l'article 42, ajouter entre les mots : « des élèves » et « de tous les établissements » le mot : « réguliers ».

## JUSTIFICATION.

Les établissements ne pourraient faire entrer en ligne de compte que les élèves régulièrement inscrits, sinon tout contrôle est illusoire.

## VERANTWOORDING.

Een dergelijke maatregel moet heilzaam zijn : het onderricht zal verzekerd blijven; de directeur van de inrichting heeft er geen enkel voordeel bij zijn opzoekingen te beperken om een geschoold leraar te vinden.

## 11. — § 2 van artikel 35 weglaten.

## VERANTWOORDING.

Het is overbodig aan de vrijstellingen van diploma's welke toegekend worden bij de eerste paragraaf van dit artikel, een nieuwe vrijstelling toe te voegen welke volkomen in strijd zou zijn met artikel 34, eerste paragraaf, en de bepalingen zou miskennen betreffende het taalstelsel dat toegepast wordt op het behoorlijk geschoold personeel van het middelbaar onderwijs.

## 12. — Artikel 36 wijzigen als volgt :

« De Koning kan, op eensluidend advies van de Verbeteringsraad voor het Middelbaar Onderwijs, tijdelijk of definitief vrijstelling verlenen van de vereisten inzake nationaliteit, diploma, examen of getuigschrift gesteld bij artikel 34. »

## VERANTWOORDING.

Ingeval het gemis aan behoorlijk geschoolde professoren blijft voortbestaan, kan de Verbeteringsraad voor het Middelbaar Onderwijs welke ter zake het best kan oordelen, door de vrijstelling, zekere moeilijke toestanden regelen.

## 13. — § 2 van artikel 38 weglaten.

## VERANTWOORDING.

Zie verantwoording bij het amendement op artikel 32, 2<sup>de</sup> lid.

14. — Het 2<sup>de</sup> lid van artikel 41 als volgt wijzigen :

« Het bedrag van dit krediet mag niet hoger zijn dan 55 % van het totaal bedrag der kredieten, op de begroting van Openbaar Onderwijs uitgetrokken tot betaling van de wedden en vergoedingen aan het personeel van het Rijksmiddelbaar Onderwijs. »

## VERANTWOORDING.

In zijn toelichting schrijft de Minister van Openbaar Onderwijs, op blz. 8, dat het nieuwe ontwerp een vaste verhouding tot stand brengt tussen de uitgaven van het Rijksmiddelbaar Onderwijs en die van het overeenstemmend vrij onderwijs; hij vestigt daarbij de aandacht op de wet op de toelagen aan de vrije universiteiten, waaraan hetzelfde beginsel ten grondslag ligt. Nochtans bevat dit wetsontwerp een nieuwigheid die niet voorkomt in de wet op de toelagen aan de universiteiten : de verhouding van het aantal leerlingen. Rekening gehouden met verschillende feiten, o.m. het verlangen van het katholiek middelbaar onderwijs onder zijn leerkrachten een grote meerderheid priesters en kloosterlingen te behouden, die allen in gemeenschap leven, en het feit dat artikel 37 van het wetsontwerp in vele gevallen een schoolgeld bepaalt, stelt het vastgestelde percentage het vrij middelbaar onderwijs in staat de taken te volbrengen die het op zich neemt.

15. — In het 2<sup>de</sup> lid van artikel 42, tussen de woorden : « door het aantal » en « leerlingen » het woord : « regelmatig » inlassen.

## VERANTWOORDING.

De inrichtingen zouden slechts het aantal regelmatig ingeschreven leerlingen mogen doen gelden, zoniet wordt elk toezicht denkbeeldig.

J. BRACOPS,  
C. HUYSMANS,  
Germaine COPEE-GERBINET,  
Mathilde GROESSER-SCHROYENS,  
L. COLLARD,  
G. HOYAUX.

## II. — AMENDEMENT

PRESENTE PAR M<sup>me</sup> COPEE-GERBINET.

## Art. 11.

Avant l'article 34 insérer un article 33bis libellé comme suit :

Art. 33bis. — « L'Etat est tenu d'établir un service gratuit d'inspection médicale scolaire, comprenant un examen des élèves au moment de leur entrée à l'école et au moins une visite trimestrielle. Ce service s'étend à toutes les écoles soumises au régime de la présente loi.

Un arrêté royal règlera les conditions générales dans lesquelles s'exercera cette inspection.

Les médecins inspecteurs seront nommés et payés par l'Etat. »

## JUSTIFICATION.

Il est nécessaire d'étendre l'inspection médicale scolaire à l'enseignement moyen, afin de ne plus abandonner la surveillance médicale de l'enfant au moment le plus favorable à l'éclosion de toutes sortes de maladies.

G. COPEE-GERBINET,  
M. GROESSER-SCHROYENS,  
G. HOYAUX,  
W. EEKELERS.

## II. — AMENDEMENT

VOORGESTELD DOOR MEVR. COPEE-GERBINET.

## Art. 11.

Vóór artikel 34 een artikel 33bis invoegen, dat luidt als volgt :

Art. 33bis. — « De Staat is gehouden een kosteloze geneeskundige schoolinspectiedienst in te richten, die een onderzoek van de leerlingen bij hun intrede in de school en ten minste één onderzoek per trimester omvat. Die dienst geldt voor al de scholen die onder het stelsel van deze wet vallen.

De algemene voorwaarden onder welke die inspectie wordt uitgeoefend wordt bij Koninklijk besluit vastgesteld.

De geneesheren-inspecteurs worden benoemd en bezoldigd door de Staat. »

## VERANTWOORDING.

Het is nodig de geneeskundige schoolinspectie uit te breiden tot het middelbaar onderwijs, ten einde het geneeskundig toezicht op de kinderen niet stop te zetten op een ogenblik dat het meest gunstig is voor het uitbreken van allerlei ziekten.